

ROVANIEMEN STEINERKOULUN KOULUVIIHTYVYYDEN PERUSTEET

Rovaniemen steinerkoulussa keskeisenä tavoitteena on jokaisen hyvinvointi ja kehittyminen. Turvallinen ja viihtyisä ilmapiiri on tärkeä peruskivi hyvän kasvun ja oppimisen yhteisölle. Jokainen on omalta osaltaan vastuussa tästä koulun ilmapiiristä ja sen toimivuudesta.

Keskeisiä arvojamme ovat:

**TURVALLISUUS – OSALLISUUS – SALLIVUUS – LUOVUUS – TAIDOT – TIEDOT –
VASTUULLISUUS**

Siksi:

- puhun toisille ystävällisesti ja käytän asiallista kieltä.
- kunnioitan jokaisen oikeutta omaan rauhaan koulutyössä, leikeissä ja muussa toiminnassa.
- minulla on nollatoleranssi kiusaamisen, häirinnän ja muun loukkaavan kohtelun suhteen.
- pidän hyvää huolta koulumme tiloista, välineistä ja ympäristöstä.
- minulla on mukana koulutyössä tarvittavat välineet.
- pidän huolta, että olen ajoissa paikalla.
- kunnioitan sääntöjä ja sopimuksia, joita teemme mm. matkapuhelimien käytöstä.

Kouluviihtyvyyden perusteiden laatimiseen saavat osallistua kaikki kouluyhteisön jäsenet: oppilaat, heidän huoltajansa ja opettajat sekä koulun muut työntekijät. Näitä perusteita ja (lain meiltä edellyttämiä) tarkentavia järjestyssääntöjä tarkastellaan joka lukuvuoden alussa.

ROVANIEMEN STEINERKOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

1. Tehtävät ja tavoitteet	4
2. Oppitunnit	4
3. Välitunnit	5
4. Ruokailu	7
5. Turvallinen kouluympäristö	7
5.1. Koulumatkat	7
5.2 Koulualue ja koulu-aika	8
6. Käyttäytyminen	8
6.1 Hyvät tavat koulutyössä	8
6.2 Hyvät tavat kouluyhteisön jäsenenä	9
7. Hyvien tapojen noudattamatta jättämisen seuraukset	10
7.1 Ohjaamisen keinoja ovat seuraavat	10
7.1.1 Suullinen ohjaaminen	10
7.1.2 Kasvatuskeskustelu	10
7.1.3 Kotitehtävät	11
7.1.4 Sovittelu	11
7.1.5 Jälki-istunto	11
7.1.6 Siivousvelvoite	12
7.1.7 Oppilaan määrääminen poistumaan	12
7.1.8 Oppilaan opetukseen osallistumisen epääminen	13
7.1.9. Määräaikainen erottaminen	13
7.1.10 Turvaamistoimenpiteet	14
7.1.11 Esineiden tai eineiden haltuunotto	15

7.1.12 Tavaroiden tarkastaminen	16
7.1.13 Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen	17
7.1.14 Kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen	17
7.1.15 Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun	18
8. Osallisuus ja oppilaskunta	18
9. Koulukiusaaminen, kiusaamisen esto	19
10. JÄRJESTYSSÄÄNNÖT TIIVISTETYSTI	23

1. Tehtävät ja tavoitteet

Perusopetuslain mukaan kaikilla kouluilla on oltava järjestyssäännöt. Järjestyssäännöt ovat opetussuunnitelmaa täydentäviä käytännön toimintaohjeita, joilla pyritään takaamaan turvallisuus, työrauha ja viihtyvyys. Järjestyssäännöt edellyttävät jokaiselta vastuullista toimintaa.

Luokilla voi olla lisäksi omia sisäisiä järjestyssääntöjä. Ne eivät kuitenkaan voi olla ristiriidassa tämän järjestyssäännön kanssa.

2. Oppitunnit

Oppilaat:

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty vapautusta. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti ja huolellisesti, huolehdittava koulutarvikkeistaan ja pidettävä ne mukana. Oppitunnit alkavat lukujärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana, ellei muuta ole sovittu. Oppilaan on saavuttava oppitunneille täsmällisesti.

Ulkovaatteet ja –jalkineet riisutaan niille varattuihin naulakoihin ennen luokkaan menoa, sisäkengät laitetaan jalkaan. Päähineet otetaan pois. Sisätiloissa ei olla pää peitettynä **hupulla, myssyllä, hatulla tai millään päähineellä**. Kaikilla on oltava asianmukaiset, turvalliset sisäjalkineet, joita pidetään sisällä ollessa aina jalassa.

Elektronisten laitteiden käyttö koulupäivän aikana on kielletty, ellei toisin sovita. Puhelimet ovat koulupäivän ajan pois päältä tai lentokonetilassa, ja niitä säilytetään yhteisesti sovitussa paikassa, repussa, lukollisessa kaapissa tai laatikossa. Jos tulee tarvetta käyttää omaa puhelinta koulupäivän aikana, on käytöstä sovittava opettajan kanssa. Opettaja kertoo missä ja milloin puhelinta voi käyttää. Pääsääntöisesti puhelut ja tekstiviestit soitetaan ja lähetetään omasta luokasta. Puhelimien säilytyspaikka ja niiden käyttöön liittyvät asiat kerrotaan vanhemmille lukuvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa. Jos oppilas käyttää puhelinta tai muuta elektronista laitetta luvatta oppitunnilla tai välitunnilla, on opettajalla oikeus takavarikoida kyseinen laite koulupäivän ajaksi.

Oppitunnin päätteeksi järjestäjät pyyhkivät taulun, tuulettavat luokan ja huolehtivat yleisen viihtyvyyden säilymisestä luokkatiloissa. Purukumin syönti on koulupäivän ajan kielletty. Ruokailun jälkeen oppilaat saavat halutessaan syödä koulun tarjoaman tai itse tuomansa ksylitolipastillin.

Opettajat:

Opettajan tulee tarjota oppilailleen opetussuunnitelman mukaista opetusta. Hänen on saavuttava tunneille täsmällisesti. Tulee kuitenkin muistaa, että välillä on tilanteita, jotka edellyttävät opettajan asiainhoitoa ja tämä saattaa aiheuttaa poikkeaman täsmällisyyteen. Opettajan tulee suhtautua kaikkiin oppilaisiin tasavertaisesti.

3. Välitunnit

Oppilaat:

Tunnin päätyttyä 1.-8. luokan oppilaat lähtevät viivyttämättä välitunnille ja viettävät ne ulkona koulun piha-alueella. Piha-alueelta poistuminen ilman erillistä lupaa ei ole sallittua. Pyörätelineille ja autojen paikoitusalueelle oppilailla ei ole asiaa välituntien aikana. Opettaja valvoo välitunnille lähdön ja varmistaa, että kaikki oppilaat menevät ulos. Välitunneilla ei saa syödä karamellia, limsaa tms. mutta muita eväitä saa syödä sovitulla välitunnilla.

Polkupyörät, potkulaudat ym. välineet, joilla koulumatkaa voi taittaa, säilytetään ulkona niille varatuilla alueilla lukittuina. Skuutteja, skeittilautoja tms. ei voi säilyttää luokissa mutta naulakoilla voi omalla vastuulla. Koulun pihalla ei voi pyöräillä, skuutata eikä skeitata koulupäivän aikana tai iltapäiväkerhon aukioloaikana.

Omien lelujen tuominen kouluun ei ole sallittua. Oppilaskunta päättää vuosittain, mitä välituntivälineitä koululle hankitaan. Myöskin käsissä pyöriteltävät “stressilelut” ovat kiellettyjä.

Jos joku tarvitsee keskittymiseen apuvälineitä, niistä sovitaan erityisopettajan kanssa.

Yhdeksäsluokkalaiset saavat sovitusti viettää välitunnit omassa luokassa töitä tehden. Heidän on kuitenkin ulkoiltava jaksotunnin jälkeinen välitunti, eli 10.15 – 10.30 välitunti. Muiden välituntien aikana he saavat olla omassa luokassaan ja tehdä seuraavan päivän läksyjä. Välillä he voivat pelata pelejä tai viettää vapaa-aikaa, mutta tämä ei saa aiheuttaa metelihaittoja tai järjestyshäiriöitä. Opettajan perustellulla päätöksellä välitunti voidaan viettää toisinkin.

Välitunneilla saa käyttää koululla olevia välituntileikkeihin tai välituntipeleihin tarkoitettuja välineitä. Ne tulee aina toimittaa takaisin niille varatuille paikoille välitunnin päättyessä. Erilaisia opettajakunnan määräämiä suojavarusteita on käytettävä peleissä (kuten silmäsuojukset tms.). **Pallojen potkiminen välitunneilla on kielletty**, siihen ei ole tarpeellista tilaa. Välituntikellon soidessa on pihalta tultava ripeästi sisään aulaan, riisuttava ulkovaatteet ja puettava sisäkengät jalkaan.

Jos oppilaiden kuuluu odottaa ala-aulassa opettajaansa, on heidän odotettava siellä valmiiksi jonoissa siten, että kaikilla on turvallinen olo. Jos oppilaat saavat tulla oman luokkansa eteen odottamaan, on sinne tultava ripeästi, eikä jäädä aulaan viivyttämään.

Välitunneilla käyttäytyään asiallisesti, eikä ketään kiusata eikä vahingoiteta. Kouluaikana kunnioitetaan toisen omaisuutta, fyysistä koskemattomuutta sekä henkistä hyvinvointia. Kaikki saavat leikkiä kaikkien kanssa. Yhteisöllisyys, kaikkien kunnioittaminen ja kaunis käytös ovat koulumme arvoja.

Ulkoilua varten on pukeuduttava säähän sopivalla tavalla. Pakkasella on oltava riittävän lämpimät varusteet ja sadesäällä vettä pitävät varusteet. Ulkohousuja ja pipoja on pidettävä ulkoillessa opettajien määrääminä aikoina.

Opettajat:

Opettajakunta järjestää välituntivalvonnan. Välituntivalvojat siirtyvät ulos välittömästi välitunnin alkaessa. **Välituntivalvojat pyrkivät läsnäolollaan ja toiminnallaan ennalta ehkäisemään**

konfliktien syntyä ja niiden syntyessä pyrkivät välittömästi ratkaisemaan ongelmat.

Avainsanana on ennaltaehkäisy! Tarvittaessa valvojat vievät ongelma-asian eteenpäin oppilaiden omille opettajille, opiskeluhuoltoryhmälle tai sovittelusta vastaaville opettajille. Valvojista vähintään toinen jää ulos siihen asti, kunnes kaikki oppilaat on haettu sisälle. Valvojista toinen jää aulaan, kunnes opettajat hakevat oppilaat.

Valvojapari sopii keskenään, kumpi valvoo ulkopihaa, kumpi sisäpihaa sekä siitä, miten valvonta tehokkaasti suoritetaan. Välituntia valvovilla opettajilla on oltava työpuhelin mukanaan. Muilla opettajilla on velvollisuus vastata työpuheliimiinsa, jolloin välituntivalvoja saa mahdollisesti tarvitsemaansa apua.

4. Ruokailu

Ruokailu tapahtuu koulun kanssa samassa rakennuksessa olevan ravintola Jeeran tiloissa. Ruokailussa tulee noudattaa hyviä käytöstapoja, kunnioittaa ruokaa ja sen tekijöitä, sekä kaikkia ravintolassa asiakkaana olevia henkilöitä. Omia eväitä ei ravintolan tiloissa saa syödä, paitsi jos se on sovittu erikseen.

5. Turvallinen kouluympäristö

5.1. Koulumatkat

Kouluun on saavuttava täsmällisesti. Pyörillä ja mopoilla ajaessa on käytettävä kypärää ja muita asianmukaisia suojarusteita. Kulkuvälineet säilytetään niille varatuilla paikoilla ja niiden käyttö välituntien aikana on kielletty. Koululta siirryttäessä toisaalla järjestettävään opetukseen tai retkelle käytetään opettajan kanssa sovittua kulkuvälinettä. Jos käytetään pyörää tai mopoa, on oltava asianmukainen suojarustus.

5.2 Koulualue ja koulu-aika

Koulualueen muodostavat koulun sisätilat sekä piha-alue. Kouluajaksi lasketaan lukujärjestyksen mukainen työpäivä ja koulussa vietetty lisäaika, kuten tukiopetus, kerhot, jälki-istunto tai muu valvottu toiminta. Koulu-aika vietetään koulun alueella, jollei toisin sovita. **Kavereiden koulupäivän päättymistä tai kyytejä ei voi odottaa koulun alueella (koskee sisätiloja ja koulun pihaa).** Vaikka olisi päässyt jo koulusta, on koulurakennuksen sisätiloissa ja pihalla **puhelimien ja muiden elektronisten laitteiden käyttö kiellettyä.** Kun koulupäivä on päätyneet, on siirryttävä ulos rakennuksesta ja pois koulun alueelta. Koulun sisätiloissa eikä pihalla ei voi oleskella koulupäivän päättymisen jälkeen.

Kouluun ei saa tuoda päihteitä, teräaseita, aseita tai muita turvallisuutta vaarantavia asioita tai aineita. Rehtorilla ja opettajilla on oikeus ja velvollisuus takavarikoida turvallisuutta vaarantavat esineet ja aineet.

6. Käyttäytyminen

Jokaisella kouluyhteisön jäsenen tulee luoda turvallista ja viihtyisää ilmapiiriä sekä edistää työrauhaa oppitunneilla noudattamalla järjestyssääntöjä ja hyviä tapoja, sekä kunnioittamalla kouluyhteisön kaikkia jäseniä tasapuolisesti. Toisin sanoen jokaisen kouluyhteisön jäsenen tulee toimia esimerkillisesti ja noudattaa hyviä tapoja.

6.1 Hyvät tavat koulutyössä

- Saavun täsmällisesti.
- Tervehdin kaikkia.
- Olen ystävällinen ja kohtelias.
- Pukeudun asiallisesti ja säännönmukaisesti ja säänmukaisesti.
- Pidän naulakkoni ja lokeroni siistinä ja järjestyksessä, päivän päätteeksi nostan sisäkenkäni lokeroon tai telineelle tai hattuhyllylle, jotta siivoojat voivat siivota lattian.

- Huolehdin, että minulla on aina mukamani tarvittavat vihot, työvälineet ja oppikirjat sekä kaikki opiskelutarvikkeet.
- Teen koulutyöni ajoissa huolellisesti.
- Käsittelen koulun omaisuutta huolellisesti, enkä koske luvatta toisen omaisuuteen.
- Jos vahingoitan koulun tai toisen henkilön omaisuutta tahallisesti tai huolimattomuudesta, olen korvausvelvollinen.
- Pidän ympäristöni siistinä ja viihtyisenä, en sotke ja kierrätän mahdollisimman paljon.
- Liikun rauhallisesti koulun sisätiloissa.
- Otan huomioon kaikki koulurakennusta käyttävät henkilöt.

6.2 Hyvät tavat kouluyhteisön jäsenenä

- En kiusaa toisia.
- Jos havaitsen kiusaamista tai muuta aikuiselle mainitsemisen arvoista, kerron siitä opettajille. Opettajat hoitavat asian eteenpäin. Voin myös tilata Verson tai RESTON osapuolille.
- Puhun toisille kunnioittavasti ja edesautan koulun ilmapiirin hyvänä pysymistä.
- En kiroile.
- Kannan huolta siitä, että kaikki tuntevat kuuluvansa ryhmään.
- Kutsun muita mukaan toimintaan ja huolehdin, ettei kukaan joudu tahtomattaan olemaan yksin.
- Tarjoan muille apua ja tukea.
- En vahingoita ketään ruumiillisesti tai henkisesti.
- Pyydän anteeksi tarvittaessa.
- Noudatan koulun järjestyssääntöjä.

7. Hyvien tapojen noudattamatta jättämisen seuraukset

Jos oppilas häiritsee opetusta, tai muuten rikkoo koulun järjestystä tai menettelee muutoin sopimattomasti, voi opettaja ojentaa oppilasta.

7.1 Ohjaamisen keinoja ovat seuraavat

7.1.1 Suullinen ohjaaminen

Opettaja voi ojentaa oppilasta suullisesti.

7.1.2 Kasvatuskeskustelu

Opettaja voi järjestää kasvatuskeskustelun oppilaan kanssa. Huoltajille sovitetaan kasvatuskeskustelun kuluessa, sekä voidaan lähettää kirjallisena lapsen mukana kopio kirjallisesta kasvatuskeskustelun etenemisestä. Jos huoltajaa ei keskustelun aikana tavoiteta, lähetetään kopio keskustelun aikana täytetystä dokumentista ja laitetaan huoltajalle tekstiviesti tai wilmaviesti asiasta..

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävään kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajille. Huoltajalle tulee varata mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se tilanne huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

7.1.3 Kotitehtävät

Koulun opettaja tai rehtori voi määrätä kotitehtävänsä laiminlyöneen oppilaan työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Oppilaan määräämisestä tekemään kotitehtäviään on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen tekemään kotitehtäviään tulee kirjata.

7.1.4 Sovittelu

Riita- ja tappelutapaukset pyritään selvittämään sovittelumenetelmin. Koulussamme on käytössä vertaissovittelu VERSO ja restoratiivinen sovittelu RESTO. Sovittelun tarpeen havainnut aikuinen tai oppilas tekee sovittelun tilauspyynnön. Sovittelu pyritään järjestämään mahdollisimman pian. Sovittelussa pyritään muodostamaan yhteisesti sopimus, joka auttaa ehkäisemään vastaavien tapausten syntymistä.

7.1.5 Jälki-istunto

Koulun opettaja tai rehtori voi määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi oppilaan, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Jälki-istunto voi koostua myös eri toimien yhdistelmästä. Jälki-istuntoa ei voida suorittaa työraugaistuksena.

Oppilas voidaan määrätä osallistumaan sellaisiin tehtäviin, jotka tukevat hänen jälki-istuntonsa aiheuttaneen toiminnan toistumisen tai jatkumisen estämiseksi tarkoitettuja kasvatuksellisia tavoitteita. Tällainen toiminta voi olla esimerkiksi avustamista yhteisen toiminnan järjestämisessä.

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois

opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

7.1.6 Siivousvelvoite

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan.

Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia. Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta. Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä muista lainmukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä.

7.1.7 Oppilaan määrääminen poistumaan

Koulun opettaja tai rehtori voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan. Rehtori tai opettaja voi määrätä opetusta häiritsevän oppilaan poistumaan koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Oppilaan määräämisestä poistumaan on ilmoitettava oppilaan huoltajalle. Oppilaan määrääminen poistumaan tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on poistettu oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa poistumaan määräämisen jälkeen. Rehtori tai opettaja päättää, miten valvonta järjestetään.

7.1.8 Oppilaan opetukseen osallistumisen epääminen

Rehtori voi evätä oppilaan osallistumisen opetukseen enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Opetuksen epäamisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Opetuksen epääminen tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa opetukseen osallistumisen epäämisen jälkeen.

Apuun tilanteeseen voidaan kutsua rehtori, huoltajat, lastensuojelun ammattilaiset tai koulupoliisi.

7.1.9 Määräaikainen erottaminen

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Määräaikaisesta erottamisesta päättää opetuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee olla edustettuna käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa opetustoimesta vastaavassa toimielimessä, jollei sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta.

Ennen oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen määräaikaista erottamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Määräaikaisesta erottamisesta tulee antaa päätös.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan

opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Määräaikaista erottamista koskevaa päätöstä ei voida pääsääntöisesti täytäntöönpanna ennen kuin se on saanut lainvoiman. Päätös saa lainvoiman, kun päätökseen ei voi enää hakea muutosta. Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen. Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, joka on erotettu määräaikaisesti, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

7.1.10 Turvaamistoimenpiteet

Rehtorilla ja opettajalla yhdessä ja erikseen on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata opettajan tai rehtorin poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäamisestä.

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on yhdessä ja erikseen oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Liiallisesta voimankäytöstä voi seurata rikoslain mukainen seuraamus.

7.1.11 Esineiden tai aineiden haltuunotto

Kouluun ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. Kiellettyjä ja vaarallisia esineitä ja aineita ovat muun muassa alkoholi, tupakkalain tarkoittama tupakka ja muut tupakkatuotteet, kuten sähkötupakka ja nuuska, huumausainelain tarkoittamat huumausaineet, veitset, ampuma-aseet, voimakkaat laserosoittimet sekä vastaavat esineet ja aineet.

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista. Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Esineen tai aineen haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslaissa. Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän työsuunnitelman opetukseen tai toimintaan koulussa tai koulun ulkopuolella.

Esineiden ja aineiden haltuunotto on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.

Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle. Esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

7.1.12 Tavaroiden tarkastaminen

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Oppilaan tavaroilla tarkoitetaan esimerkiksi laukkuja, penaaalia ja erilaisia koteloita ja säilytystiloilla esimerkiksi kaappia ja pulpettia. Päällisin puolin tapahtuvalla tarkastamisella tarkoitetaan henkilön yllä olevien vaatteiden ulkopuolista käsin koettelemista. Tarkastusoikeus ei ulotu oppilaan vaatteiden ja ihon väliin kätkeytyneiden esineiden tai aineiden etsimiseen. Hallussapidon ilmeisyydellä tarkoitetaan vaatimusta siitä, että epäilyn perusteella on konkreettinen tosiseikka, joka voi olla esimerkiksi opettajan tai rehtorin oma näköhavainto tai oppilaan tai toisen viranomaisen ilmoitus.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemaansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita on voimassa ajan, jolloin oppilas osallistuu opetussuunnitelman tai opetuksen järjestäjän hyväksymän työsuunnitelman opetukseen tai toimintaan koulussa tai koulun ulkopuolella.

Tavaroiden tarkastaminen on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteellä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa. Oppilaan tarkastaminen tulee kirjata ja toimenpiteestä on ilmoitettava oppilaan huoltajille mahdollisimman pian.

7.1.13 Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen. Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä.

Kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseosat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.

7.1.14 Kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen

Opetuksen järjestäjän tulee seurata kasvatustieteiden, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä. Opetuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustieteiden käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista, jotta suunnitelman toteutumista ja toiminnan yhdenmukaisuutta voidaan seurata ja kehittää sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

Tarkemmat määräykset suunnitelman laatimisesta sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Koulukohtaiset tiedot tulee määräjain käsitellä muun muassa koulun oppilashuoltoryhmässä.

7.1.15 Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

Sinä aikana, jolloin oppilasta vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuin on vapauttanut oppilaan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut oppilaan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Oppilas voidaan kuitenkin erottaa määräajaksi, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

8. Osallisuus ja oppilaskunta

Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailta on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun.

Edellä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunta voi olla useamman koulun yhteinen. Oppilaskunnan tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän tulee kuulla koulun oppilaskuntaa ennen 1 momentissa mainittujen suunnitelmien ja määräysten vahvistamista sekä ennen muita oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä.

Tässä pykälässä tarkoitettu toiminta järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti paikalliset olosuhteen huomioon ottaen. Tarkemmin toiminnan järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Toiminta tulee suunnitella opetussuunnitelman ja muiden koulun toimintaa ohjaavien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Opetuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää oppilaiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä koulun ja opetuksen järjestäjän toiminnasta.

9. Koulukiusaaminen, kiusaamisen esto

Kiusaamisella tarkoitetaan oppilaaseen kohdistuvaa, tahallisen vihamielistä toimintaa. Kertaluontoiset riita-asiat käsitellään samoin kuin varsinainen kiusaaminen. Kiusaamiselle on ominaista osapuolten epätasapaino, jolloin kiusattu joutuu puolustautumaan tai on avuton kiusaajaa tai kiusaajia vastaan. Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista, henkistä, poissulkevaa tai hyljekevää. Kiusaaminen on aina suunnitelmallista, sen tarkoitus on tuottaa toiselle pahaa mieltä ja kärsimystä. Kiusaamisen avulla kiusaaja pyrkii usein saamaan itselleen arvonantoa tai asemaa joukossa. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö; oppilaat osallistuvat kiusaamiseen eri rooleissa.

Koulussamme ei hyväksytä tai suvaita kiusaamista missään muodossa. Kiusaamista pyritään ennaltaehkäisemään ja kiusaamiseen puututaan aina. Kiusaamista ei vähätellä eikä pidetä leikkinä. Oppilaalla ja huoltajilla on myös velvollisuus tuoda opettajien tietoon havaitsemaansa kiusaamista.

Koulussamme kiusaamisen ehkäisyssä ja selvittelyssä noudatetaan vertaissovittelu-menetelmää ja vertaissovittelu-menetelmän pohjalta kehitetyn restoratiivisen sovittelun menetelmää.

Vertaissovittelijoiksi koulutetut oppilaat sovittelevat toisten oppilaiden konflikteja.

Vertaissovittelupyynnöt toimitaan postilaatikkoon koulun kirjastossa. Laatikko on lukollinen.

Sovittelupyynnöt annetaan sovittelijoille aamun ensimmäisellä välitunnilla ja sovittelu tapahtuu ruokatunnin loppupuolella. Sovittelijat hakevat sovitteluun tulijat ruokalasta ja siirtyvät sovitteluun varattuun tilaan. Sovittelijat tuovat sovittelussa syntyneen sovittelusopimuksen sovittelusta vastaavalle opettajalle. Kullekin viikonpäivälle on kaksi paria sovittelijoita ja yksi vastuupettaja.

Jos sopimus on syntynyt, sovittelijat näkevät sovittelun osapuolet vielä viikon kuluttua seurantatilaisuudessa. Tällöin tarkistetaan, onko sopimus pitänyt. Jos sopimusta ei saada aikaiseksi VERSO-sovittelijoiden avulla, siirtyy asia restoratiiviseen sovitteluun aikuisten sovittelijoiden hoidettavaksi. Vertaissovittelussa, kuten restoratiivisessa sovittelussakaan ei etsitä syyllisiä tai jaella rangaistuksia, vaan pyritään ratkaisemaan konfliktit sovittelun keinoin.

Restoratiivisen sovittelun tarkoituksena ei ole syyllistää eikä etsiä syyllisiä, vaan parantaa oppilaiden elämähallintataitoja eli opettaa tuomaan puheella tunteita, analysoimaan omaa toimintaa ja oman toiminnan vaikutuksia toisiin ja yhteisöön, sekä kasvattamaan oppilaiden empatiakykyjä sekä löytää ratkaisu konfliktiin yhdessä. Restoratiivisessa sovittelussa pyritään muokkaamaan asenteita niin, että ristiriitatilanteet voidaan ymmärtää tavalliseen elämään kuuluviksi tapahtumiksi ja että erimielisyyksien ratkaiseminen opittaisiin kokemaan haasteeksi, eikä ikäviksi välikohtauksiksi. Restoratiivinen sovittelu pyrkii ratkomaan koulun arjessa esiintyviä välikohtauksia siten, että kun pienempikin välikohtaus käydään menetelmällä läpi, samalla ehkäistään suurempien ongelmien ja systemaattisen kiusaamisen esiintymistä.

Restoratiivisen sovittelun menetelmä on joustava. Jos kiusatuksi tullut esimerkiksi ei uskalla tai halua aluksi kohdata kiusaajaansa/kiusaajiaan, voidaan järjestää ensin yksityiset tilaisuudet, joista edetään yhteiseen sovittelutilanteeseen.

Sovittelumenetelmässä kaikki saavat puheenvuoron, jokaisen tulee kertoa oma versionsa tapahtumasta mahdollisimman kiihkottomasti, kuvailla, mitä ajatuksia tapahtuma on herättänyt ja miltä se on tuntunut ja miltä sen arvelee tuntuneen toisesta. Yhdessä pyritään miettimään, keihin kaikkiin tapahtuma on vaikuttanut, jotta empatia ja toisten huomioon ottamisen taito kehittyisi. Ongelmanratkaisussa keskitytään tunteiden käsittelyyn, tarpeiden kartoitukseen ja ratkaisuvaihtoehtojen löytymiseen syiden selvittelyn ja syyttelyn sijasta. Menetelmä on myönteinen keino ristiriitojen ratkaisuun, eikä sen kuluessa pyritä jakamaan rankaisuja. Rangaistuksille on paikkansa ja aikansa, mutta vertaissovittelussa ja restoratiivisessa sovittelussa niiden langettaminen tapahtuu erillään sovittelukokouksesta. Oppilaat oppivat itse löytämään myönteisiä työkaluja ristiriitatilanteisiin ohjaavan osapuolen avulla.

Restoratiivinen sovittelu on ennalta määriteltyyn joustavaan kaavaan nojautuva prosessi, jossa kolmas osapuoli ohjaa ristiriitatilanteen selvittelyä ja osapuolten vuoropuhelua, kunnes nämä itse löytävät ristiriitaan ratkaisun ja saavat laitettua asian kiinni (koulumaailmassa aikuinen, restoratiivisen koulutuksen tai perehdytyksen saanut opettaja tai kaksi opettajaa).

Koulussamme käytetään myös vertaissovittelumenetelmää (VERSO), jossa tätä menetelmää käyttävät oppilaat on koulutettu sovitteluun. Vertaissovittelussa vastuu on aina kuitenkin aikuisilla, eli opettajilla, tai muilla ammattihenkilöillä, kuten koulukuraattorilla tai koulupsykologilla.

Sovittelun vaiheet ovat:

- Tilanteen kuvaus, löydetään yhdessä kuvaus tapahtumasta ja sen aikajanasta
- Selvitetään ajatuksia ja tunteita, pyritään myös oman osallisuuden myöntämiseen
- Tapahtuman vaikutusten kartoittaminen, toisen osapuolen ja oman käytöksen ymmärtäminen
- Tarpeiden kartoitus
- Tilannetta korjaavien toimenpiteiden miettiminen
- Sopimuksen laatiminen ja kirjaaminen
- Sopimuksen seuranta

Kun oppilas on osallistunut sovitteluun, luokanopettajat ilmoittavat asiasta huoltajille. Mutta sovittelukokouksessa puhutuista asioista ei tehdä kirjallista tai suullista raporttia vanhemmille, koska prosessi on luottamuksellinen.

Koulu yhteisön jäsenenä sitoudun noudattamaan koulun järjestyssääntöjä sekä perusopetuslaissa, vahingonkorvauslaissa, sekä rikoslaissa säädettyjä asioita.

Järjestyssäännöt ovat nähtävissä jokaisessa luokassa. Säännöt kerrataan lukuvuoden alussa ja tarpeen vaatiessa useammin. Vanhemmille tiedotetaan säännöistä vanhempainilloissa ja koulun tiedotteissa. Järjestyssäännöt ovat myös koulun nettisivuilla.

10. JÄRJESTYSSÄÄNNÖT TIIVISTETYSTI

1. Noudatan aikatauluja, saavun ajoissa oppitunnille, välitunnille sekä koulun järjestämiin tilaisuuksiin. Ruokalasta poistun syötyäni suoraa välitunnille.
2. Kohtelen oppilaita, koulun henkilökuntaa ja vanhempia ystävällisesti ja kunnioittavasti. Vaalin hyviä käytöstapoja. Tervehdin kaikkia.
3. En kiusaa ketään, ilmoitan havaitsemastani kiusaamisesta aikuisille.
4. Noudatan opettajien ja muun henkilökunnan antamia ohjeita.
5. Kuljen koulumatkani rauhallisesti, noudatan liikennesääntöjä ja turvallisuusmääräyksiä, käytän suojavälineitä, kuten pyöräilykypärää. Kulkuvälineet säilytän niille varatussa paikassa.
6. Huoltajani ilmoittavat poissaoloistani.
7. Tuon joka päivä kaikki tarvittavat työvälineet, vihkot ja kirjat mukaan kouluun. Pidän huolta tavaroistani, jos tavarani rikkoutuvat ja hukkuvat, hankin uudet.
8. Suoritan minulle annetut tehtävät ajallaan ja huolellisesti. En häiritse opetusta.
9. Sisällä minulla on aina jalassani asiamukaiset sisäkengät. Sisätiloissa en käytä mitään päähinettä. Kuljen portaissa ja käytävissä rauhallisesti, juoksematta ja turhaan metelöimättä.
10. Pyrin toiminnallani edistämään koulun viihtyisyyttä, pidän paikat siistinä. Noudatan hyviä ruokailutapoja. Siisteydessä ja viihtyisyydestä huolehditaan yleisesti.
11. Edesautan toiminnallani työrauhan säilymistä, en häiritse opetusta.
12. Välitunnit vietän ulkona koulualueella ja noudatan välituntivalvojen ohjeita ja koulun järjestyssääntöjä. Siirryn tunnin loputtua nopeasti välitunnille. En poistu koulun alueelta koulupäivän aikana ilman lupaa.
13. Pukeudun säänmukaisesti.
14. Pidän kännykkäni ja muut elektroniset laitteet suljettuina koulupäivän ajan. Säilytän niitä yhteisesti sovitussa lukollisessa paikassa koulupäivän ajan.
15. Koulun ja toisten omaisuus on kaikkien kouluyhteisön jäsenien erityisen huolenpidon kohteena. Jos turmelen toisen omaisuutta, korjaan tai korvaan sen.